

Inleiding

'The wind in the tower presages the coming of the storm.'

.....

Een Chinees spreekwoord

In 2007 schreef ik een boek over China, getiteld *De dreiging van de draak: waan of waarheid*. Nu, zovele jaren later, is het goed om opnieuw een beeld op te hangen van waar China vandaag staat en waar China naartoe gaat of waar China naartoe wil.

Het wordt meer en meer duidelijk dat de twee Aziatische giganten, China en India, die ieder 1,4 miljard mensen tellen, met hun inhaalstrategie flink op weg zijn om hun verloren historische plaats van markante economische macht weer in te nemen. Maar ook andere omringende Aziatische Tijgers, zoals Vietnam, Cambodja en Maleisië, beginnen duidelijk hun plaats op te eisen op de wereldscène.

De inhaalobsessie van deze nieuwe economische groeilanden – en vooral de spectaculaire reuzensprong die China maakte – is niet meer te verklaren op basis van louter materiële en zelfs niet op basis van ideologische factoren. Vanuit de historische en culturele context wordt deze onstuimige ontplooiing van energie duidelijker. De intensivering van het collectieve bewustzijn, de motivatie en de werkdiscipline van het volk alsook het doorzettingsvermogen van hun leidinggevende elite vinden hun oorsprong in het operende identiteitsbesef. Het zijn

gekwetste beschavingen, die door onze betuttelende interventies en vooral onze westerse koloniale overheersing en het technologisch overwicht van het Westen hun invloedrijke positie in wetenschap en cultuur teloor zagen gaan. Want inderdaad, tot in het begin van de 19de eeuw waren Aziatische landen of gebieden zoals China, Indië, Perzië en Indochina economisch veel hoger ontwikkeld dan het toenmalige Europa. Maar na anderhalf millennium van materiële, intellectuele en spirituele bloei leken ze blijkbaar uitgeblust. De Europese landen van de 19de eeuw zouden definitief de fakkel overnemen. Zo leek het althans. De westerse expansie en aanzet tot overheersing, gevolgd door vergaande inmenging en betutteling van hun onttroonde beleidselite, verwekte in deze landen een verlamrend verlies van eigen initiatief en pijnlijke vernedering.

Het is nu echter duidelijk, vooral op zuiver economische basis, dat de Aziatische landen klaarstaan om hun plaats weer in te nemen, zowel in het zuiver geopolitieke als het geoculturele krachtenveld. Men kan zich dan ook de vraag stellen hoelang het nog zal duren voordat deze landen met vooral China de absolute leiding zullen nemen als economische en politieke mogelijkheden.

Sinds 2013 wordt China gestuurd door een charismatische, ijzersterke politieke figuur, president Xi Jinping (1953). Hij is de opvolger van de zeer gematigde maar tegelijk zeer degelijke president, waterbouwkundig ingenieur Hu Jintao (2003-2013), die de weg uitzonderlijk goed had voorbereid voor Xi Jinping.

Onder Hu Jintao en Xi Jinping kende China een *double digit*-groei van zijn economie, die vanaf 2017 toch wel wat stilgevallen schijnt te zijn. Voor het jaar 2019 verwacht men een groei van rond de 6,2% van het bnp en voor 2020 zal deze groei onder de 6% terugvallen. In februari 2018 heeft de 64-jarige Xi Jinping de grondwet gewijzigd, waardoor hij in 2023 een derde termijn mag aangaan als secretaris-generaal van de Communistische Partij van China.

Inmiddels is het bnp van China gestegen tot 14,5 triljoen dollar. Toen ik in 2007 mijn boek schreef, was dat nog maar 3,5 triljoen dollar. Of een verviervoudiging van het bnp in slechts twaalf jaar. De weg naar de Verenigde Staten met een bnp van 19,3 triljoen dollar is niet meer zo ver af en ook Europa met een bnp van 18,8 triljoen dollar komt in het bereik van China. Het bnp per capita bedraagt voor de Verenigde Staten 59.000 dollar, voor Duitsland is dat 47.000

dollar en voor België is dat 45.000 dollar. Voor China ligt het bnp per capita op 10.200 dollar. Wat betreft de koopkrachtpariteit (kkp) is dat voor China een goede 18.000 dollar per capita.

Ook begon China aan een serieuze inhaalrace wat betreft bedrijven in de *Fortune 500*. China heeft vandaag al 109 bedrijven in de *Fortune 500*, die samen een omzet draaien van 6 triljoen dollar. Ter vergelijking: Japan telt 50 bedrijven in de *Fortune 500* met een omzet van 2,7 triljoen dollar. De Verenigde Staten zijn nog altijd heer en meester met 132 bedrijven die een omzet realiseren van 8,5 triljoen dollar.

Belangrijker in die korte periode was wel het feit dat een hele reeks Chinese technologiebedrijven zich verzekerde van een duidelijke plaats op de wereldkaart. Denken we maar aan Huawei, Lenovo, China Electronics, Alibaba, Tencent en Baidu. Deze bedrijven worden geleid door sterke figuren of noem het rolmodellen voor China. We denken hier zeker aan wat we BATH-bedrijven (Baidu, Alibaba, Tencent, Huawei) noemen met Robin Li CEO van Baidu, Jack Ma CEO van Alibaba, Ma Huatena CEO van Tencent en Zheng Fei CEO van Huawei. Deze bedrijven zullen in dit boek uitgebreid aan bod komen. Vooral aan het technologiebedrijf Huawei zullen we heel wat aandacht besteden. Dit technologiebedrijf maakt zich sterk dat ze als eersten hun 5G-netwerksystemen zullen uitrollen. Recent is dit bedrijf om tal van redenen (te) vaak in het nieuws gekomen, maar vooral door uitspraken van president Trump, die hiermee Huawei en vooral China veel schade wil aanrichten.

Toch willen we hier al even aanhalen dat China, ondanks die enorm sterke groei van zijn economie en opzet van sterke technologiebedrijven, nog heel wat problemen kent waarvoor dringend oplossingen gezocht moeten worden.

We denken hier aan de zeer ongelijke regionale ontwikkelingen in dit onmetelijk grote land van bijna 10 miljoen vierkante kilometer (driehonderd keer België). Voor iedereen die naar China reist, is het duidelijk dat we die sterke economische regio's en bedrijven vooral aan de oostkant van China terugvinden.

We denken ook aan de enorme kloof die er bestaat tussen stedelijke en landelijke gebieden. Het kan niemand ontgaan zijn dat zich de laatste twintig jaar ontzettend veel en zeer grote steden hebben ontwikkeld in China. Voorbeelden

zijn Shanghai met 24 miljoen inwoners, Beijing met 20 miljoen, Chongqing met 13 miljoen, Tianjin met 13 miljoen, Guangzhou met 13 miljoen, Shenzhen met 11 miljoen, Wuhan met 10 miljoen, Dongguan met 9 miljoen, Chengdu met 14 miljoen, Suzhou met 11 miljoen om er slechts enkele te noemen. Er is een enorm verschil in inkomens, zeker tussen mensen die in deze steden jobs gevonden hebben en de landelijke regio's met nog steeds uiterst lage lonen.

Een probleem is de veroudering van de Chinese bevolking. Dit fenomeen heeft zeker te maken met de 'eenkindpolitiek' die in China werd ingevoerd in 1979 en die een massale vergrijzingsgolf heeft teweeggebracht, waar China vandaag de rekening voor aangeboden krijgt.

Daarnaast is er het ontbreken van ongeveer alle grondstoffen, van olie en gassen tot alle andere elementen van de tabel van Mendelejev, grondstoffen die men in zowat de hele wereld moet gaan zoeken. Afrika is hiervoor het uitverkoren continent, maar ook met Rusland is er een uitzonderlijk goede relatie, omdat olie en gassen daar rijkelijk aanwezig zijn.

Ook werkt China steeds harder aan de verhoging van zijn defensiebudget. Dat heeft wellicht ook te maken met het feit dat de Verenigde Staten, zeker sinds de komst van president Trump, steeds meer uitgeven voor defensie en er geen probleem mee hebben om zich op strategische plaatsen op deze wereld te installeren – zelfs dicht tegen de Chinese grenzen.

China spendeert vandaag ongeveer 1,3% van zijn bnp aan defensie of een slordige 141 miljard euro, wat uiteraard nog erg klein is vergeleken met het budget dat president Trump jaarlijks uitgeeft, namelijk 575 miljard euro. Rusland staat op de derde plaats met een budget van 56 miljard euro.

Een ander probleem is de enorme schuldenberg die het land langzaam maar zeker aan het opbouwen is. Het IMF maakt zich hierover ongerust en wijst duidelijk naar deze gigantische schuldenberg, die de economie wel eens zou kunnen laten ontsporen. De schuld-bbp-ratio is gestegen van 180% in 2011 naar 256% in 2018. Met andere woorden, de schuld in China groeit veel sneller dan het bbp. Lees hieromtrent het boek van Dinny McMahon, *China's Great Wall Debt*.

Een recente stresstest van het IMF wees uit dat 27 van de 33 Chinese banken niet over voldoende kapitaal beschikken om grote schokken op de markt op te vangen. Maar de Chinese overheid schijnt nog altijd in te grijpen als deze (staats) bedrijven het moeilijk krijgen. Zo pompte de Chinese Centrale Bank (People's Bank of China of PBoC) in oktober 2019 nog maar even 28 miljard dollar in het Chinese banksysteem (*Financial Times*, October 17th 2019). Een toestand die niet meer zo lang houdbaar is en waar president Xi Jinping dringend iets aan moet doen, maar het is niet duidelijk hoe dat zou moeten.

Dan is er ook nog het gigantische pollutieprobleem, dat natuurlijk een nefaste invloed heeft op het wereldwijde klimaatgebeuren, de *global warming*. Vandaag hebben nog maar 650 miljoen Chinezen een zekere koopkracht waar ze hun eigen wagen, tv en koelkast mee kunnen kopen. De meeste energie hiervoor komt uit kolencentrales, waarvan er zowat iedere week een nieuwe geopend wordt. Men kan zich dan een beeld vormen van wat er gebeurt als die andere 750 miljoen Chinezen ook gaan meespelen in het economisch gebeuren en ook allemaal een autootje, tv en koelkast willen hebben. In 2018 steeg dan ook de uitstoot van CO₂-gassen in China met 3%, wat erg begrijpelijk is als de economie (sterk) blijft groeien, in 2018 toch nog steeds met een goede 6,2%. Zie het artikel in de *Financial Times* van 20 mei 2018: 'Chinese carbon emissions set for fastest growth in six years'.

Een ander fenomeen is de nog steeds welig tierende corruptie, een van de grootste problemen van China, waar ook president Xi Jinping niet direct een oplossing voor heeft.

En uiteraard zien we ook meer en meer sociale protesten, reacties zoals we die in de meeste landen kennen. Zie recent de enorme protesten in Hongkong waar maar geen einde aan schijnt te komen. Zie verder de problematiek in de grote provincie Xinjiang, de problemen in de South China Sea, problemen in Tibet en Taiwan (zie Hoofdstuk 8).

President Xi Jinping is zich hier uiteraard ook erg van bewust en zal niet nalaten om al deze problemen aan te pakken. In het boek *Xi Jinping – La Gouvernance de la Chine*, uitgegeven in 2014, zijn maar liefst 79 artikels van Xi Jinping opgenomen waarin al deze problemen aan bod komen. Er is een duidelijke rode draad

tussen deze artikels, waarin de strategie voor de volgende jaren helder wordt uitgestippeld. Alleszins zijn de Chinese leiders, met president Xi Jinping op kop, vastberaden om deze problemen stuk voor stuk op te lossen. Maar het zal tijd vragen en waarschijnlijk meer tijd dan men vandaag denkt.

De Chinese droom van verjonging (*rejuvenation*) van de natie heeft twee eeuwfeesten voor de boeg om ze definitief op de wereldkaart te zetten. Het eerste eeuwfeest vindt al plaats in 2021. Dan zal de CPC of de *Communist Party of China*, in 1921 opgericht door Chen Duxiu en Li Dazhao, haar honderdjarige bestaan vieren. In 2049 zal vervolgens het andere grote eeuwfeest gevierd worden van de Volksrepubliek China, die Mao Zedong, bekend voor zijn Rode Boekje, op 1 oktober 1949 stichtte na de Chinese burgeroorlog. Mao's portret hangt nog altijd aan de ingang van de Verboden Stad. Twee historische mijlpalen voor China, wees daar maar zeker van.

China wil tegen 2049 een welvarend socialistisch land zijn, een sterk land, een democratie, een cultureel en harmonieus land.

De modernisatie van China zal nog wel even duren en heel wat problemen zullen moeten worden opgeruimd, zoals Xi Jinping het meedeelde op het Achtttiende Nationaal Congres. Hij benadrukte toen ook dat 'Partijdiscipline' erg belangrijk zal zijn. Maar zoals al eerder werd gezegd, zal president Xi Jinping nog heel wat jaren zijn strategie doorvoeren. Hij zal zijn plannen rond de 'Zijderoute' voortzetten, zijn defensie sterk blijven uitbouwen, zijn handelsbeleid continueren en zeker veel aandacht geven aan de uitbouw van de Chinese 'technologische motor', waarin hij rotsvast gelooft. Aan zijn tienjarenplan, opgezet in 2015, zal verder hard gewerkt worden. Inderdaad, het *Made in China 2025*-project heeft als opdracht China's achterstand in tal van sectoren in te halen en dit voornamelijk in het technologiegeboren.

Maar ook in sectoren zoals ruimtevaart wil China een leidende rol innemen, als ze die al niet speelt. In de nacht van 2 op 3 januari 2019 werd voor de eerste keer in de ruimtevaartgeschiedenis een onbemande ruimtesonde, de *Chang'e 4* (godin uit de Chinese mythologie), op de achterkant van de maan gezet en wel in de Von Kármán-krater, die zich bevindt in het Aitken-bekken op de Zuidpool. Aan boord van deze sonde is ook een kleine maanjeep of *landrover*,

die heel wat studies gaat uitvoeren op dit toch wel interessante gedeelte van het maanoppervlak. China heeft ook het ambitieuze plan om binnen enkele jaren weer mensen naar de maan te brengen (zie eerste maanlanding van de Amerikanen op 21 juli 1969 met de historische Neil Armstrong). China wil in 2025 beginnen aan de bouw van een maanbasis, om er vanaf 2030 zijn astronauten onder te brengen.

De Chinese maanlanding in de nacht van 2 januari 2019 was toch wel opmerkelijk als men weet dat de NASA een tijd geleden ook een sonde had weggestuurd, de New Horizons, die op 1 januari 2019 beelden maakte van de Ultima Thule. Dit object bevindt zich in de Kuipergordel op 6 miljard kilometer van ons en 1,6 miljard kilometer verder dan de baan van de dwergplaneet Pluto. De Chinese maanlanding was zeker voor China een grote overwinning, en de maan spreekt nog altijd meer aan dan de Ultima Thule. De Chinezen waren dan ook erg trots met dit ruimte-experiment. Toeval of niet dat deze twee evenementen ongeveer gelijktijdig optraden? Wat nu wel duidelijk is, is zeker het feit dat een nieuwe maanrace aangebroken is, niet meer zoals in het verleden tussen de Verenigde Staten en Rusland maar nu duidelijk met nieuwkomer China. Uiteraard zal ook Europa met zijn ESA-projecten een belangrijke rol blijven spelen met enkele veelbelovende maanprojecten.

Deze race zal niet alleen meer wetenschappelijk en technologisch zijn, maar deze keer zeker ook gedreven door economische factoren. Immers, China wil absoluut de *superpower* worden. Niets gaat de Chinezen dat beletten, zeker niet als president Xi Jinping nog een tiental jaren kan aanblijven.